

Insatser för vandrande fisk i sjöar och vattendrag

Sammanfattning

I betänkandet behandlar utskottet regeringens skrivelse 2010/11:163 Insatser för vandrande fisk i sjöar och vattendrag, i vilken regeringen redovisar insatser och särskilda satsningar med anledning av riksdagens tillkännagivande från våren 2011 om fiskvandringssvågar i reglerade vattendrag. Utskottet behandlar också åtta motionsyrkanden som väckts med anledning av skrivelsen och sju motionsyrkanden från den allmänna motionstiden 2011.

Utskottet föreslår att riksdagen lägger skrivelsen till handlingarna och avslår samtliga motionsyrkanden.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning	4
Utskottets överväganden	5
Insatser för vandrande fisk i sjöar och vattendrag	5
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	13
Skrivelsen	13
Följdmotionerna	13
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2011	14
<i>Bilaga 2</i>	
Miljö- och jordbruksutskottets yttrande	15

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Insatser för vandrande fisk i sjöar och vattendrag

Riksdagen avslår motionerna

2011/12:C1 av Veronica Palm m.fl. (S) yrkandena 1–5,

2011/12:C2 av Lise Nordin (MP) yrkandena 1–3,

2011/12:C291 av Johan Hultberg och Jan R Andersson (båda M),

2011/12:C361 av Rune Wikström och Marietta de Pourbaix-Lundin (båda M),

2011/12:C404 av Jan Lindholm m.fl. (MP) yrkandena 1 och 2,

2011/12:MJ228 av Christer Adelsbo och Annelie Karlsson (båda S) yrkande 3,

2011/12:MJ282 av Jens Holm m.fl. (V) yrkande 10 och

2011/12:MJ382 av Matilda Ernkrans m.fl. (S) yrkande 40 och lägger skrivelse 2010/11:163 till handlingarna.

Stockholm den 12 juni 2012

På civilutskottets vägnar

Veronica Palm

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Veronica Palm (S), Jan Ertsborn (FP), Magdalena Andersson (M), Anti Avsan (M), Carina Ohlsson (S), Eva Bengtson Skogsberg (M), Hillevi Larsson (S), Margareta Cederfelt (M), Jonas Gunnarsson (S), Katarina Köhler (S), Ola Johansson (C), Yilmaz Kerimo (S), Jan Lindholm (MP), Carina Herrstedt (SD), Marianne Berg (V), Thomas Finnborg (M) och Bino Drummond (M).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I skrivelse 2010/11:163 Insatser för vandrande fisk i sjöar och vattendrag redovisar regeringen insatser och särskilda satsningar med anledning av riksdagens tillkännagivande från våren 2011 (bet. 2010/11:CU17, rskr. 2010/11:182).

Med anledning av skrivelsen har två motioner väckts. I betänkandet behandlar utskottet även sju motionsyrkanden från den allmänna motionstiden 2011. Förslagen i motionerna återges i bilaga 1.

Utskottet har berett miljö- och jordbruksutskottet tillfälle att yttra sig över skrivelsen och motionerna. Miljö- och jordbruksutskottets yttrande finns i bilaga 2.

Vid utskottssammanträdet den 29 mars 2012 beslutade utskottet att inhämta Kammarkollegiets yttrande över motion 2011/12:C404 yrkande 1. Kammarkollegiet har inkommit med ett yttrande.

Älvräddarnas Samorganisation har lämnat in en skrivelse.

Utskottets överväganden

Insatser för vandrande fisk i sjöar och vattendrag

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen lägger regeringens skrivelse till handlingarna och avslår samtliga motionsyrkanden. Utskottet redovisar att regeringen nyligen gett en särskild utredare i uppdrag att se över reglerna om vattenverksamhet i bl.a. miljöbalken. Genom tilläggsdirektiv har utredaren även fått i uppdrag att se över 4 kap. 6 § miljöbalken. Flertalet motionsyrkanden går ut på att regelverket behöver ses över i olika avseenden. Eftersom utredningsdirektiven omfattar de frågor som tas upp i motionerna anser utskottet att det inte finns anledning att föreslå någon åtgärd från riksdagen. När det gäller ett motionsyrkande om undantagsbestämmelsen i 4 kap. 6 § tredje stycket miljöbalken anser utskottet att yrkandet får anses helt tillgodosett genom de beslutade tilläggsdirektiven.

Bakgrund

Våren 2006 tillkännagav riksdagen som sin mening att regeringen skulle utreda förutsättningarna för att ändra regelverket så att regleringsföretagen kan åläggas att anlägga laxrappor eller andra fiskvandringssvågar i alla reglerade vattendrag (bet. 2005/06:BoU11, rskr. 2005/06:237).

I december 2007 gav regeringen Miljöprocessutredningen genom tilläggsdirektiv (dir. 2007:184) i uppdrag att bl.a. utreda behovet av ändrade bestämmelser med beaktande av det som riksdagen tillkännagivit om fiskvandringssvågar.

Miljöprocessutredningen avlämnade i maj 2009 sitt delbetänkande Vattenverksamhet (SOU 2009:42). Utredningen konstaterade att en möjlig väg för att uppnå vad riksdagen uttalat skulle kunna vara att meddela en föreskrift som bryter igenom rättskraften i tillstånden och förpliktigar verksamhetsutövarna att bygga fiskvandringssvågar inom en viss tid. Utredningen ansåg dock att frågan om fiskvandringssvågar är alltför komplicerad för att på ett framgångsrikt sätt hanteras genom en föreskrift. I stället ansåg utredningen att frågan om fiskvandringssvågar bör lösas genom att verksamhetsutövarna åläggs att ta fram och redovisa relevanta uppgifter så att myndigheterna ska kunna bedöma behovet av fiskvandringssvågar, effekter av sådana på t.ex. kraftproduktionen och övriga effekter samt hur frågan bäst löses i varje enskilt vattendrag. Myndigheterna kan därefter ta ställning till vilka fall som ska drivas som omprövningsärenden. Utredningen föreslog att de som enligt utredningens förslag kommer att vara skyldiga

att lämna miljörapport för vattenverksamhet bör åläggas att redovisa uppgifter om fiskvandring svägar till tillsynsmyndigheten. Dessutom borde länsstyrelserna när redovisningarna kommit in få i uppdrag att lägga förslag till prioriteringar av vilka vattendrag som bör fördes med fiskvandring svägar och i vilken ordning omprövningsmålen bör drivas. Utredningen ansåg också att det bör införas en generell föreskrift som medger att särskilda fiskeavgifter får användas på annat sätt än vad som framgår av vattendomarna. Vidare menade utredningen att störningarna av miljöfarlig verksamhet och vattenverksamhet inte skiljer sig åt på ett så markant sätt att det är motiverat att ha en särskild skyddsregel för vattenverksamhet men inte för miljöfarlig verksamhet. Utredningen föreslog därför att kravet på samhällsekonomisk tillåtlighet utmönstras från 11 kap. 6 § miljöbalken och att störningarna från vattenverksamhet i stället bedöms på samma sätt som störningar bedöms vid prövning av miljöfarlig verksamhet. Slutligen ansåg utredningen att Kammarkollegiet borde få det nationella ansvaret att prioritera vilka fiskvandring svägar som ska åtgärdas och i vilken ordning.

Utskottet behandlade under våren 2011 motioner om åtgärder till förmån för fiske (bet. 2010/11:CU17). Liksom motionärerna ansåg utskottet att det är angeläget att så långt det är möjligt ta till vara och restaurera de potentiella reproduktionsområden som finns i vattendragen och att låta vandring sfisken ta dessa i anspråk genom att undanröja förekommande vandring shinder bl.a. för laxfiskar och ål. På så sätt upprätthålls en naturlig livscykel och en naturlig selektion som på sikt medför starkare och mer motståndskraftiga bestånd. Utskottet konstaterade att riksdagens tillkännagivande våren 2006 innebar att regeringen snarast skulle utreda förutsättningarna att ändra regelverket så att regleringsföretagen kan åläggas att anlägga laxtrappor eller andra fiskvandring svägar i alla reglerade vattendrag. Utskottet konstaterade att det hade gått fem år sedan riksdagens tillkännagivande utan att regeringen hade återkommit till riksdagen i sakfrågan och att denna tidsutdräkt inte var försvarlig. Utskottet ansåg därför att regeringen omgående borde återkomma till riksdagen och redovisa vilka åtgärder som hittills vidtagits, samt vilka åtgärder som regeringen planerar att vidta, med anledning av tillkännagivandet från våren 2006. Riksdagens tidigare tillkännagivande var främst inriktat på hoten mot laxens vandring svägar. Utskottet konstaterade att motsvarande problem gör sig gällande även för ålbeståndet. Enligt utskottets mening borde regeringens överväganden och redovisning till riksdagen därför vara mer generellt inriktade på vandring sfisk. Utskottet föreslog ett tillkännagivande i enlighet med det anförda. Riksdagen följde utskottet.

Miljö- och jordbruksutskottet presenterade i juni 2011 rapporten Biologisk mångfald i rinnande vatten och vattenkraft – En uppföljning (2011/12:RFR1). Den 4 oktober 2011 höll miljö- och jordbruksutskottet en offentlig utfrågning om biologisk mångfald i rinnande vatten och vattenkraft (2011/12:RFR3).

Skrivelsen

I skrivelsen redovisar regeringen insatser och särskilda satsningar med anledning av riksdagens tillkännagivande från våren 2011.

Regeringen lyfter särskilt fram de insatser och särskilda statliga satsningar som har gjorts under de senaste åren i syfte att förbättra situationen för vandrande fisk i sjöar och vattendrag – särskilt skapandet av vandringsvägar för fisk. Dessutom redovisas relevant nationell lagstiftning samt genomförda, relevanta EU-direktiv inom området. Avslutningsvis redogör regeringen för sin syn på det framtida arbetet. Regeringens bedömning är att tillsynen av vattenverksamhet bör ges en högre prioritet. En särskild satsning bör göras när det gäller länsstyrelsernas tillsyn av vattenverksamhet med fokus på kraftverk, dammar och vattenreglering under perioden 2011–2012. Vidare är regeringens bedömning att Havs- och vattenmyndigheten bör ges i uppdrag att samla berörda intressenter i en dialog med syfte att få en ökad samsyn kring vattenkraften och fastställda mål.

När det gäller Miljöprocessutredningens förslag konstaterar regeringen att frågornas komplexitet när det gäller rättsverkan av äldre tillstånd och det tekniskt och förhållandevis detaljerat utformade systemet innebär att de förslag som lämnats av utredningen inte är så sammanhängande och effektiva att regeringens övergripande syfte med lagstiftningsärendet skulle uppnås. Regeringen har därför beslutat att inte gå vidare med förslagen. Det är fortfarande regeringens uppfattning att vattenverksamheter ska bedrivas enligt tillstånd som prövats enligt miljöbalkens hänsynsregler och lever upp till EU-rättens krav.

Motionerna

I motion 2011/12:C1 föreslår Veronica Palm m.fl. (S) ett tillkännagivande om att regeringen bör utreda om fiskeavgifterna ska kunna användas på ett annat sätt än vad som anges i vattendomarna (yrkande 1). Motionärerna föreslår vidare ett tillkännagivande om att myndigheternas arbete och insatser i fråga om biologisk mångfald i rinnande vattendrag bör samordnas (yrkande 2). I motionen föreslås också ett tillkännagivande om att uppföljningen av insatser för restaurering av vattendrag och fiskevård måste bli bättre (yrkande 3). Vidare föreslår motionärerna ett tillkännagivande om att regeringen bör utreda om inte miljöbalkens regler bör gälla vid ombyggnad och tillbyggnad av vattenkraftverk (yrkande 4). Slutligen föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör utreda om inte företagen som ansvarar för vattenregleringen bör åläggas att anlägga fiskvandningsvägar för att bevara eller återställa den biologiska mångfalden (yrkande 5).

Lise Nordin (MP) föreslår i motion 2011/12:C2 ett tillkännagivande om att regeringen bör se till att alla vattendomar för vattenkraft i Sverige senast 2021 ska ha setts över och försetts med moderna miljökrav enligt miljöbalken (yrkande 1). Motionären föreslår vidare ett tillkännagivande om att regeringen skyndsamt bör återkomma till riksdagen med förslag till

ett ändamålsenligt regelverk som syftar till att modernisera föråldrade tillstånd för vattenkraftverk (yrkande 2). Slutligen föreslås ett tillkännagivande om att regeringen särskilt bör pröva möjligheten att införa ett allmänt krav på fungerande omlöp för upp- och nedströms vandring av fisk vid kraftverk och dammar (yrkande 3).

I motion 2011/12:C291 föreslår Johan Hultberg och Jan R Andersson (båda M) ett tillkännagivande om att regeringen bör utreda om inte vattenkraftbolagen måste ta ett större ansvar för fiskvandringvägar. Motionärerna menar att miljö kvalitetsmålet Levande sjöar och vattendrag inte kommer att kunna nås om inte kraftbolagen tar ett större ansvar.

Rune Wikström och Marietta de Pourbaix-Lundin (båda M) föreslår i motion 2011/12:C361 ett tillkännagivande om att regeringen måste verka för att mildra vattenkraftens negativa miljöpåverkan.

I motion 2011/12:C404 föreslår Jan Lindholm m.fl. (MP) ett tillkännagivande om att regeringen bör utreda möjligheterna att upphäva 4 kap. 6 § tredje stycket miljöbalken (yrkande 1). Motionärerna menar att bestämmelsens formulering innebär att kraftbolagen med påstående om att en ny exploatering endast innebär en obetydlig miljöpåverkan kan starta processer i alla de älvsträckor där de ser en möjlighet att göra stora vinster. Det är enligt motionärerna inte rimligt att myndigheter och domstolar ska lägga stor del av sina resurser på sådana processer. Motionärerna föreslår vidare ett tillkännagivande om att regeringen bör utreda möjligheterna att ställa moderna miljökrav på vattenkraftbolagen (yrkande 2).

I motion 2011/12:MJ228 föreslår Christer Adelsbo och Annelie Karlsson (båda S) ett tillkännagivande om att ålen bör ges möjlighet till vandring även där det i dag finns kraftverk med hotande turbiner (yrkande 3).

I motion 2011/12:MJ282 föreslår Jens Holm m.fl. (V) ett tillkännagivande om att regeringen bör genomföra de rekommendationer om vattendomar och om restaurering av vattendrag som har framförts av miljö- och jordbruksutskottet i rapporten Biologisk mångfald i rinnande vatten och vattenkraft – En uppföljning (yrkande 10).

Matilda Ernrans m.fl. (S) föreslår i motion 2011/12:MJ382 ett tillkännagivande om att regeringen måste återkomma till riksdagen med förslag som säkerställer att miljöbalken även tillämpas för anläggningar för vilka gamla vattendomar gäller (yrkande 40).

Yttrande från miljö- och jordbruksutskottet

Miljö- och jordbruksutskottet anför att utgångspunkten för yttrandet är de ställningstaganden som utskottet har gjort med anledning av utskottets uppföljning i rapporten Biologisk mångfald i rinnande vatten och vattenkraft – En uppföljning (2011/12:RFR1). I yttrandet pekar utskottet bl.a. på att situationen är otillfredsställande med tanke på hur äldre vattendomar är utformade och framhåller att det behövs en översyn av regelverket. Enligt utskottet är det angeläget att vidta insatser för restaurering av vattendrag

och fiskevård och att vidtagna åtgärder följs upp. Utskottet anser därför att det är glädjande att regeringen aviserat en översyn av reglerna om vattenverksamhet. Vidare välkomnar utskottet regeringens bedömning i skrivelsen om att tillsynen av vattenverksamhet bör ges högre prioritet och den särskilda satsningen när det gäller länsstyrelsernas tillsyn av vattenverksamhet med inriktning på kraftverk, dammar och vattenreglering under perioden 2011–2012. Utskottet betonar vidare vikten av samarbete och samverkan mellan myndigheterna när det gäller frågor om vattenkraft och biologisk mångfald.

Sammanfattningsvis föreslår miljö- och jordbruksutskottet att civilutskottet avstyrker samtliga de motionsyrkanden över vilka utskottet yttrat sig.

Pågående arbete

I Havs- och vattenmyndighetens regleringsbrev för 2012 fick myndigheten i uppdrag att, efter samråd med berörda myndigheter, samla berörda intressenter i en dialog i syfte att få en ökad samsyn kring vattenkraften och de mål som är fastställda om förnybara energikällor samt miljömål för vatten och vattenförvaltning. Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Miljödepartementet) senast den 31 oktober 2012.

Länsstyrelserna ska enligt regleringsbrevet för 2012 utöva ökad tillsyn enligt miljöbalken av vattenverksamheten med fokus på kraftverk, dammar och vattenreglering. Uppdraget finansieras från anslaget 1:12 Åtgärder för havs- och vattenmiljö inom utgiftsområde 20 och ska fördelas av Länsstyrelsen i Norrbottens län i samråd med Havs- och vattenmyndigheten och länsstyrelserna. Resultatet av den utökade tillsynen ska redovisas till Regeringskansliet (Miljödepartementet) senast den 1 februari 2013.

Regeringen beslutade den 4 april 2012 att ge en särskild utredare i uppdrag att se över reglerna om vattenverksamhet i miljöbalken och lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet, den s.k. restvattenlagen (dir. 2012:29). Utredaren ska föreslå de ändringar i reglerna som behövs för att miljörättens grundläggande principer – såsom principen om att förorenaren betalar och principen om att bästa möjliga teknik ska användas – får genomslag även i den vattenrättsliga regleringen. Utredaren ska analysera rättskraftens räckvidd i fråga om sådana tillstånd och äldre rättigheter som enligt 5 § lagen (1998:811) om införande av miljöbalken ska jämföras med tillstånd meddelade med stöd av miljöbalken. Utredaren ska vidare undersöka möjligheterna att använda generella föreskrifter om försiktighetsmåt i stället för villkor i de enskilda tillstånden.

Enligt direktiven ska utredaren föreslå hur tillståndsprovning av vattenverksamheter kan ändras i syfte att – på samma sätt som i dag gäller för miljöfarliga verksamheter – hela verksamheten ska provas i de fall verk-

samhetsutövaren önskar ändra en anläggning eller driften av en verksamhet och förutsättningarna för ändringstillstånd enligt 16 kap. 2 § tredje stycket miljöbalken inte är uppfyllda.

I uppdraget ingår vidare att analysera systemet för omprövning av vattenverksamheter och föreslå de ändringar som behövs för att åstadkomma ett effektivt system för omprövning av vattenverksamheter med den frekvens av omprövningar som krävs för att se till att verksamheter bedrivs på ett sådant sätt att den lever upp till miljöbalkens hänsynsregler och EUrättens krav i fråga om vattenkvalitet och påverkan på djur- och växtliv. Föreslagna ändringar ska säkerställa att alla tillståndspliktiga vattenverksamheter har tillstånd i överensstämmelse med de miljökrav som ställs i miljöbalken och de nämnda EU-kraven, samtidigt som en väl fungerande markavvattnings och en fortsatt hög regler- och produktionskapacitet i den svenska vattenkraftproduktionen eftersträvas.

Regeringen beslutade den 31 maj 2012 om tilläggsdirektiv (dir. 2012:60) till utredningen om vattenverksamheter. Enligt dessa direktiv har utredningen även fått i uppdrag att analysera tillämpningen av 4 kap. 6 § miljöbalken i relation till det syfte med bestämmelsen som uttryckts i förarbetena. Om utredaren bedömer att det bakomliggande syftet med bestämmelsen inte uppnåtts, ska utredaren föreslå de ändringar som behövs för att åstadkomma ett väl fungerande skydd mot utbyggnad och ändrad vattenföring i de vatten som i dag omfattas av bestämmelsen. Utredaren ska särskilt belysa om det är ändamålsenligt att upphäva 4 kap. 6 § tredje stycket miljöbalken och konsekvenserna av detta. I uppdraget ingår inte att se över vilka älvar, älvsträckor och andra vattendrag som ska omfattas av bestämmelsen.

Den del av uppdraget som omfattas av tilläggsdirektiven ska redovisas i ett delbetänkande senast den 31 december 2012. Uppdraget i övrigt ska redovisas senast den 30 juni 2013.

Yttrande från Kammarkollegiet

Kammarkollegiet anför att kollegiets erfarenhet är att undantagsbestämmelsen i 4 kap. 6 § tredje stycket miljöbalken medför betydande merarbete för myndigheter och domstolar. Vid en restriktiv tillämpning i enlighet med vad som uttrycks i förarbetena leder bestämmelsen inte till något tillskott av vattenkraft. Det finns dock en risk – inte minst vid åtgärder beträffande anläggningar som fått tillstånd enligt äldre rätt – att begreppet obetydlig miljöpåverkan ges en tolkning som innebär att tillstånd felaktigt kan meddelas till vattenkraftutbyggnad. Kollegiets uppfattning är vidare att förarbetsuttalandena till undantagsbestämmelsen för lokal vattenkraftproduktion i skyddade älvar och älvsträckor är obsoleta med hänsyn till att produktionsmålet för vattenkraft uppnåtts. Enligt kollegiet är undantagsbe-

stämelsen inte förenlig med vattenförvaltningen enligt ramvattendirektivet och miljöbalkens syfte. Sammantaget ser kollegiet inte hinder för att 4 kap. 6 § tredje stycket miljöbalken upphävs.

Civilutskottets ställningstagande

I skrivelsen redovisar regeringen insatser och särskilda satsningar med anledning av riksdagens tillkännagivande från våren 2011. Liksom miljö- och jordbruksutskottet anser civilutskottet att det är glädjande att regeringen har gett tillsynen av vattenverksamhet en högre prioritet. Det uppdrag regeringen har gett till Havs- och vattenmyndigheten kan som regeringen anför förväntas underlätta en ökad samsyn kring vattenkraften och de mål som är fastställda på miljö- och energiområdet.

Efter det att skrivelsen överlämnades till riksdagen har regeringen gett en särskild utredare i uppdrag att se över reglerna om vattenverksamhet i miljöbalken och den s.k. restvattenlagen. Flertalet motionsyrkanden går ut på att regelverket bör ses över i olika avseenden. Sådana förslag läggs fram i motionerna 2011/12:C1 (S), 2011/12:C2 (MP), 2011/12:C291 (M), 2011/12:C361 (M), 2011/12:C404 (MP) yrkande 2, 2011/12:MJ228 (S) yrkande 3, 2011/12:MJ282 (V) yrkande 10 och 2011/12:MJ382 (S) yrkande 40.

Liksom motionärerna och miljö- och jordbruksutskottet anser civilutskottet att reglerna på området är föråldrade. Detta har bl.a. fått till följd att grundläggande principer för miljörätten, såsom principen om att förorenaren betalar och att bästa möjliga teknik ska användas, inte har fått genomslag avseende vattenverksamheter i samma utsträckning som för miljöfarliga verksamheter. Utskottet välkomnar därför regeringens initiativ till en översyn. Utredningsdirektiven ligger väl i linje med vad riksdagen tidigare uttalat i de ovan redovisade tillkännagivandena till regeringen. Direktiven omfattar också de frågor som tas upp i motionerna. Med hänvisning till detta anser utskottet att det inte finns skäl att föreslå någon åtgärd från riksdagen med anledning av motionsyrkandena.

Genom tilläggsdirektiv har utredningen om vattenverksamheter även fått i uppdrag att se över 4 kap. 6 § miljöbalken, en paragraf som innehåller ett förbud mot vattenkraftutbyggnad i nationalälvarna och andra särskilt skyddsvärda vatten. I paragrafens tredje stycke finns en bestämmelse som medger undantag från utbyggnadsförbuden enligt första och andra styckena. Undantaget gäller vattenverksamheter som förorsakar endast obetydlig miljöpåverkan. Motionärerna i motion 2011/12:C404 (MP) yrkande 1 föreslår ett tillkännagivande om att regeringen bör utreda möjligheterna att upphäva undantagsbestämmelsen i 4 kap. 6 § tredje stycket miljöbalken.

I likhet med motionärerna anser utskottet att det finns ett behov av att se över bestämmelsen. Som framgår ovan är även Kammarkollegiet av denna uppfattning. Utskottet anser därför att det är mycket bra att regeringen har beslutat tilläggsdirektiv till utredningen om vattenverksamheter

som omfattar denna fråga och att frågan har getts prioritet inom ramen för utredningen. Enligt utskottet är det angeläget att säkerställa ett väl fungerande skydd mot utbyggnad och ändrad vattenföring i de ur skyddssynpunkt viktigaste vattendragen. Genom tilläggsdirektiven får motionsyrkandet anses helt tillgodosett.

På grund av det anförda föreslår således utskottet att skrivelsen läggs till handlingarna och att samtliga motionsyrkanden avslås.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Skrivelsen

Regerings skrivelse 2010/11:163 Insatser för vandrande fisk i sjöar och vattendrag.

Följdmotionerna

2011/12:C1 av Veronica Palm m.fl. (S):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att analysera om fiskeavgifterna ska kunna användas på annat sätt än vad som angetts i vattendomarna.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att myndigheternas arbete och insatser i frågor kring biologisk mångfald i rinnande vattendrag bör samordnas.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att uppföljningen av insatser för restaurering av vattendrag och fiskevård måste bli bättre.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att miljöbalken bör gälla vid ombyggnad eller tillbyggnad av vattenkraftverk.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att företag som ansvarar för vattenreglering bör åläggas att anlägga fiskvandringssvägar för att bevara eller återställa den biologiska mångfalden.

2011/12:C2 av Lise Nordin (MP):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att målet bör vara att alla vattendomar för vattenkraft i Sverige ska ha setts över och att moderna miljökrav ska ha införts senast 2021.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen skyndsamt bör återkomma till riksdagen med förslag till ett ändamålsenligt regelverk för vattenverksamhet för att modernisera föråldrade tillstånd för sådan verksamhet.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om förslag till ett allmänt krav på fungerande omlöp för upp- och nedströms vandring av fisk vid kraftverk och dammar.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2011

2011/12:C291 av Johan Hultberg och Jan R Andersson (båda M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vattenkraftens ansvar för fiskvägar.

2011/12:C361 av Rune Wikström och Marietta de Pourbaix-Lundin (båda M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att mildra vattenkraftens negativa miljöpåverkan.

2011/12:C404 av Jan Lindholm m.fl. (MP):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om konsekvenserna av lydelsen i 4 kap. 6 § tredje stycket miljöbalken.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att moderna miljökrav måste kunna ställas på vattenkraftsbolagen.

2011/12:MJ228 av Christer Adelsbo och Annelie Karlsson (båda S):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ålen bör ges möjlighet till vandring även där det i dag finns kraftverk med hotande turbiner.

2011/12:MJ282 av Jens Holm m.fl. (V):

10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att genomföra rekommendationerna i rapporten Biologisk mångfald i rinnande vatten och vattenkraft – En uppföljning.

2011/12:MJ382 av Matilda Ernkrans m.fl. (S):

40. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag som säkerställer att miljöbalken tillämpas även för anläggningar som är föremål för gamla vattendomar.

BILAGA 2

Miljö- och jordbruksutskottets yttrande 2011/12:MJU2y

Insatser för vandrande fisk i sjöar och vattendrag

Till civilutskottet

Civilutskottet gav den 13 december 2011 miljö- och jordbruksutskottet tillfälle att yttra sig över regeringens skrivelse 2010/11:163, Insatser för vandrande fisk i sjöar och vattendrag, och anknytande motionsförslag. Miljö- och jordbruksutskottet yttrar sig över skrivelsen och motionerna C1 (S) yrkandena 1–5, C2 (MP) yrkandena 2 och 3, C361 (M) och MJ282 (V) yrkande 10 och MJ382 (S) yrkande 40. Motion MJ282 yrkande 10 överlämnas till civilutskottet för fortsatt behandling. I yttrandet finns fem avvikande meningar (S, MP och V).

Utskottets överväganden

Skrivelsens innehåll

I skrivelsen redovisar regeringen insatser och särskilda satsningar med anledning av riksdagens tillkännagivande från mars 2011 (bet. 2010/11:CU17, rskr. 2010/11:182).

På grundval av den redovisning som presenteras är regeringens bedömning att tillsynen av vattenverksamhet bör ges en högre prioritet. En särskild satsning bör göras när det gäller länsstyrelsernas tillsyn av vattenverksamhet med fokus på kraftverk, dammar och vattenreglering under perioden 2011–2012.

Vidare uppger regeringen i skrivelsen att Havs- och vattenmyndigheten bör ges i uppdrag att samla berörda intressenter i en dialog med syfte att öka samsynen kring vattenkraften och de fastställda målen.

Utgångspunkter

Utgångspunkten för miljö- och jordbruksutskottets yttrande är de ställningstaganden som utskottet har gjort på grundval av utskottets uppföljning av biologisk mångfald i rinnande vatten och vattenkraft. Uppföljningen har genomförts av utskottets uppföljnings- och utvärderingsgrupp. Resultatet redovisades i juni 2011 i rapporten Biologisk mångfald i rinnande vatten och vattenkraft – en uppföljning (2011/12:RFR1). Utskottet behandlade resultatet av uppföljningen i november 2011 i budgetbetänkandet 2011/12: MJU1 Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård m.m. Ett enigt utskott föreslog att riksdagen skulle godkänna vad miljö- och jordbruksutskottet anfört om utskottets uppföljning av biologisk mångfald i rinnande vatten och vattenkraft. Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2011/12:99).

Uppföljningen av biologisk mångfald i rinnande vatten och vattenkraft utgår från riksdagens beslutade miljö kvalitetsmål om levande sjöar och vattendrag. Målet innebär bl.a. att biologisk mångfald ska bevaras och återskapas i vattendragen. I vattendrag som påverkas av reglering ska vattenflöden så långt möjligt vara anpassade med hänsyn till biologisk mångfald. Utgångspunkt för uppföljningen har varit de frågor som ingår i miljö- och jordbruksutskottets beredningsområde, dvs. fiske, naturvård och miljövard. Uppföljningen har inriktats på att studera ansvarsfördelningen mellan olika aktörer när det gäller biologisk mångfald i rinnande vatten i samband med vattenkraft, dammar och regleringsmagasin. Frågor som rör den biologiska mångfalden är tvärssektoriella och berör därför flera utskott.

På grundval av de resultat som framkom i uppföljningen anordnade utskottet en offentlig utfrågning om biologisk mångfald i rinnande vatten och vattenkraft den 4 oktober 2011. Syftet med utfrågningen var att få bättre kunskap om möjligheterna att bevara och återskapa den biologiska

mångfalden i samband med vattenkraft. En utskrift av utfrågningen har redovisats i rapporten Offentlig utfrågning om biologisk mångfald i rinnande vatten och vattenkraft (2011/12:RFR3).

Mot bakgrund av att utskottet nyligen har tagit ställning till de frågor som rör regeringens skrivelse är utskottets ställningstaganden från november 2011 fortfarande giltiga. I förekommande fall redovisas vidare ny information som tillkommit efter utskottets behandling hösten 2011.

Ansvarsfördelningen för biologisk mångfald och vattenkraft

Motionen

I motion C1 (S) yrkande 2 framhålls att myndigheternas arbete och insatser i frågor kring biologisk mångfald i rinnande vattendrag bör samordnas. Bakgrunden är att ansvaret för frågor om vatten och biologisk mångfald berör flera riksdagsutskott och finns på flera departement och myndigheter. Det är mycket viktigt att öka samordningen och samverkan i dessa frågor.

Utskottets ställningstagande

Det finns målkonflikter dels mellan olika miljökvalitetsmål, dels mellan miljökvalitetsmålet Levande sjöar och vattendrag och andra mål, t.ex. det energipolitiska målet om förnybar energi. Utskottet vill betona att det är viktigt att målkonflikter inte får förlama det fortsatta utvecklingsarbetet. Det är därför viktigt med en tydlig uppgifts- och ansvarsfördelning och att myndigheterna ges ett tydligt uppdrag från regeringen att samarbeta. På så sätt bör målkonflikter kunna hanteras och de olika målen kunna uppnås utan att miljön i övrigt tar skada. Det är inte utskottets eller riksdagens uppgift att peka ut hur detta ska ske, men utskottet vill peka på att Miljömålsberedningen kan vara ett forum för fortsatt behandling av frågor om målkonflikter.

Utskottet anser att det är viktigt med en tydlig ansvarsfördelning mellan centrala och regionala myndigheter. Den nya Havs- och vattenmyndigheten har då, enligt utskottets bedömning, en möjlighet att knyta ihop frågor om fisk och fiske och om hav och vatten. Utskottet understryker samtidigt vikten av att arbetet med den biologiska mångfalden i inlandets vattendrag uppmärksammas av den nya havsmyndigheten.

När det gäller frågor om vattenkraft och biologisk mångfald arbetar de olika myndigheterna inom olika politikområden utifrån olika mål och riktlinjer, samtidigt som det finns många frågor som kräver ett tydligt samarbete och en helhetssyn. Utskottet framhåller vikten av samarbete och samverkan mellan myndigheterna och menar att myndigheternas arbete och insatser bör samordnas.

Mot denna bakgrund och de ställningstaganden som utskottet gjorde i november 2011 noterar utskottet med tillfredsställelse att regeringen har givit Havs- och vattenmyndigheten i uppdrag att i samråd med berörda myndigheter samla berörda intressenter i en dialog med syfte att öka samsynen kring vattenkraften och de mål som är fastställda om förnybara energikällor samt miljömålen för vatten och vattenförvaltning. Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Miljödepartementet) senast den 31 oktober 2012.

Utskottet konstaterar således att det pågår ett arbete hos de ansvariga myndigheterna om gällande mål inom olika områden som i förlängningen kan leda till en ökad samsyn i dessa frågor. Utskottet utgår från att eventuella frågor som inte kan lösas på myndighetsnivå hanteras i särskild ordning. Med det anförda föreslår utskottet att motion C1 (S) yrkande 2 lämnas utan vidare åtgärd.

Arbetet med biologisk mångfald utifrån miljöbalken och andra regler

Motionerna

Enligt motionerna C1 (S) yrkande 4 och MJ382 (S) yrkande 40 bör miljöbalken gälla vid ombyggnad eller tillbyggnad av vattenkraftverk. Motionärerna saknar förslag från regeringen om hur problemen med den nuvarande regleringen ska åtgärdas. I motion C2 (MP) yrkande 2 begär man att regeringen skyndsamt återkommer till riksdagen med förslag till ett ändamålsenligt regelverk för vattenverksamhet för att modernisera föråldrade tillstånd för sådan verksamhet. Även i motion MJ282 (V) yrkande 10 (delvis) begärs att regeringen skyndsamt tar tag i de synpunkter som utskottet har framfört när det gäller vattendomar.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har tidigare framfört att det behövs ett intensifierat arbete med bl.a. omprövning av vattendomar. Utskottet anser fortfarande att detta är ett viktigt instrument för arbetet med biologisk mångfald i rinnande vatten. En mycket stor del av verksamheten vid vattenkraftverken utövas enligt domar som prövats mot tidigare vattenlagar då det ställdes få eller inga villkor som tog hänsyn till miljön. Utskottet har i uppföljningen fått många indikationer på att situationen är otillfredsställande med tanke på hur äldre vattendomar är utformade. Det behövs fortsatta analyser av hur frågan kan hanteras för att säkerställa den biologiska mångfalden. Utskottet noterar också att många kommuner upplever att man inte har fått någon kompensation för det intrång i miljön som gjordes när vattenkraften byggdes ut. Frågan om bygdeavgifter har under senare år behandlats av olika utredningar.

I uppföljningen konstaterar utskottet att en omprövning är resurskrävande för en ansökande myndighet. De krav som en omprövning ställer på myndighetens resurser innebär att det finns en risk för att myndigheten avstår från att begära en omprövning. Det finns vidare olika juridiska hinder för att driva på omprövningsarbetet och regelverket kan därför behöva moderniseras, men detta är en fråga som inte har ingått i utskottets uppföljning.

Sammantaget har såväl utskottet som motionärerna uppmärksammat att det behövs en översyn av regelverket. Mot denna bakgrund är det därför glädjande att Miljödepartementet uppger att det pågår ett arbete inom Regeringskansliet som syftar till att genomföra en översyn av regelverket för vattenverksamheten. Utskottet har erfarit att frågan om omprövning av vattenverksamheten ingår i ett sådant arbete. Med det anförda förutsätter utskottet att både utskottets ställningstaganden och de aktuella motionsförslagen kommer att tillgodoses inom den aviserade översynen. Utskottet föreslår därför att motionerna C1 (S) yrkande 4, C2 (MP) yrkande 2, MJ282 (V) yrkande 10 i denna del och MJ382 (S) yrkande 40 lämnas utan vidare åtgärd. Utskottet överlämnar motionen MJ282 (V) yrkande 10 i denna del till civilutskottet för fortsatt behandling.

Verksamhetsutövarens ansvar och insatser för biologisk mångfald

Motionen

I motion C1 (S) yrkande 1 uppges att det behövs en analys om fiskeavgifterna ska kunna användas på annat sätt än vad som angetts i vattendomarna.

Utskottets ställningstagande

Utskottet noterar att det i dag saknas tillräckliga motiv för kraftbolagen att arbeta med miljöfrågor. Utskottet ser behov av fortsatta och förstärkta insatser från verksamhetsutövarna för att bevara och återskapa den biologiska mångfalden i vattendragen. Utskottet noterar i detta sammanhang att det finns utredningsförslag om att fiskeavgifterna ska få användas på annat sätt än vad som framgår av vattendomarna för att göra det möjligt att använda avgiftsmedlen till åtgärder som är värdefulla och får positiva effekter. Inför det fortsatta utvecklingsarbetet är det viktigt att frågan om fiskeavgifterna även fortsättningsvis uppmärksammas.

Som redovisats ovan bereds inom Regeringskansliet ett utredningsuppdrag som syftar till att göra en översyn av vattenverksamheten. Utskottet utgår från att regeringen i det fortsatta arbetet behandlar frågan om hur fiskeavgifter ska kunna användas. Motion C1 (S) yrkande 1 kan därför lämnas utan vidare åtgärd.

Fiskvägar och restaurering av vattendrag

Motionerna

Enligt motion C1 (S) yrkande 5 bör de företag som ansvarar för vattenregering åläggas att anlägga fiskvandringssvågar för att bevara eller återställa den biologiska mångfalden. Kraftbolagen saknar i dag i stort sett motivation för att arbeta med att återställa och förstärka den biologiska mångfalden. Samtidigt finns det behov av fortsatta och förstärkta insatser från verksamhetsutövarna för att bevara och återskapa den biologiska mångfalden i vattendragen.

I motion C2 (MP) yrkande 3 begärs att det ska finnas ett allmänt krav på fungerande omlöp för upp- och nedströms vandring av fisk vid kraftverk och dammar. Regeringen bör därför särskilt pröva möjligheten att införa ett generellt krav.

I motion C361 (M) uppmärksammas behoven av att mildra vattenkraftens negativa miljöpåverkan. Arter som är beroende av strömmande vatten påverkas också i och med att det som annars hade varit en strömmande älv däms upp och flödet minskar i den utbyggda älven. Detta gör att den för många arter viktiga vårfloeden försvinner eller minskar radikalt. Vattenkraftsägarna bör därför uppmuntras att verka för att mildra de negativa miljöeffekter som uppstår av vattenkraftverket.

I motion MJ282 (V) yrkande 10 delvis begärs att regeringen skyndsamt tar tag i de synpunkter som utskottet har framfört när det gäller restaurering av vattendrag.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att arbetet med restaurering av vattendrag har gått långsamt i förhållande till målen och att det finns ett fortsatt behov av åtgärder. På grundval av denna iakttagelse anser utskottet att det är angeläget att vidta insatser för restaurering av vattendrag och fiskevård. Det är också väsentligt att vidtagna åtgärder följs upp. Utskottet vill vidare uppmärksamma att den biologiska mångfalden i vattendragen även kan ha betydelse för den lokala näringsverksamheten, t.ex. möjligheterna till fiske-turism och fiskodling. Detta är inte minst viktigt i de delar av Sverige som har en svag näringsstruktur. Fiskvägar saknas i det stora flertalet kraftverk. Enligt utskottets bedömning går det inte att alltid ställa krav på fiskvägar, men det bör alltid utredas om sådana krav är rimliga att ställa. Uppföljningen visar att tidigare byggda fiskvägar inte alltid är funktionella och att de ibland har eftersatt underhåll, bl.a. eftersom dessa frågor inte har reglerats tydligt i vattendomar. Utskottet konstaterar samtidigt att det numera alltid ställs funktionskrav på de fiskvägar som ska byggas enligt tillstånd, liksom att det finns krav på att det ska göras en uppföljning efter ett antal år. Enligt utskottet är det viktigt att säkerställa att kraftbolagen har tillräckliga motiv för att bevara och återskapa biologisk mångfald i vattendragen.

Utskottet konstaterar vidare att det saknas en entydig bild av dels vilken kostnad som fiskvägar innebär för kraftbolagen, dels vilket värde som en återskapad biologisk mångfald innebär. Det är viktigt att klargöra de ekonomiska konsekvenserna av olika handlingsalternativ.

Utskottet anser att det i första hand är kraftbolagen som bör betala åtgärder för att återskapa och bevara biologisk mångfald, men konstaterar att statliga bidrag till restaureringsåtgärder kan förenkla arbetet och göra att processen går snabbare. Det är viktigt att kraftbolagen ges tillräckliga motiv att arbeta med biologisk mångfald. Dessutom behövs statliga resurser för att finansiera åtgärder som annars inte skulle komma till stånd. Det är viktigt att det även fortsättningsvis avsätts statliga medel till sådana insatser. De statliga resurserna för restaurering av vattendrag har varierat över tid. Utskottet framhåller vikten av långsiktighet i medelstilledningen och det faktum att det behövs resurser för att kunna genomföra restaureringar.

Det är enligt utskottets mening självfallet väsentligt att de fiskvägar som byggs fungerar. Uppföljning av resultatet är därmed centralt likaså att underhållsåtgärder vidtas.

Som redovisats ovan bereds inom Regeringskansliet ett utredningsuppdrag som syftar till att göra en översyn av vattenverksamheten. Utskottet vill inte föregripa resultatet av detta beredningsarbete och avstyrker därför motionerna C1 (S) yrkande 5, C2 (MP) yrkande 3, C361 (M) och MJ282 (V) yrkande 10 i denna del. Utskottet överlämnar motionen MJ282 (V) yrkande 10 i denna del till civilutskottet för fortsatt behandling.

Uppföljning

Motionen

I motion C1 (S) yrkande 3 framhålls att uppföljningen av insatser för restaurering av vattendrag och fiskevård måste bli bättre.

Utskottets ställningstagande

Uppföljningssystemet inom miljöområdet har nyligen ändrats. Utskottet menar att det är för tidigt att bedöma hur det förändrade uppföljningssystemet fungerar. Utskottet konstaterar dock att det saknas en helhetsbild av de olika insatser som staten genomför för att bevara och återskapa biologisk mångfald i rinnande vatten i samband med vattenkraft och vilka resultat som dessa insatser har gett. Utskottet betonar vikten av att uppnådda resultat dokumenteras, analyseras, återrapporteras och sprids till olika intressenter. Enligt utskottets bedömning är spridningen av åtgärdernas resultat begränsad, vilket inte är tillfredsställande eftersom det innebär att det inte finns någon möjlighet att dra lärdom av goda respektive dåliga exempel. Utskottet vill även framhålla betydelsen av att bygga in ett lärande i det arbete som görs.

Utskottet menar att det är viktigt att regeringen säkerställer att det samlade resultatet av åtgärderna redovisas och analyseras. Det är viktigt att dokumentera erfarenheter av gjorda satsningar, såväl statliga som privata. Det är väsentligt att regeringen i de årliga resultatredovisningarna till riksdagen redovisar och bedömer de resultat som uppnås genom statens olika insatser för att bevara och återskapa biologisk mångfald i vattendragen.

Utskottet vill sammanfattningsvis framhålla betydelsen av att genomföra uppföljningar så att man kan dra lärdom av resultatet för fortsatta insatser. Utskottet välkomnar regeringens bedömning i skrivelsen om att tillsynen av vattenverksamhet bör ges en högre prioritet och den särskilda satsningen när det gäller länsstyrelsernas tillsyn av vattenverksamhet med inriktning på kraftverk, dammar och vattenreglering under perioden 2011–2012. Utskottet anser att väl utformade tillsynsinsatser är en effektiv uppföljning som bör bidra till ökade kunskaper om resultatet av olika åtgärder. Med hänsyn till detta föreslår utskottet att motion C1 (S) yrkande 3 lämnas utan vidare åtgärd.

Stockholm den 22 mars 2012

På miljö- och jordbruksutskottets vägnar

Matilda Ernkrans

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Matilda Ernkrans (S), Lars Hjälmared (M), Johan Löfstrand (S), Rune Wikström (M), Helén Pettersson i Umeå (S), Johan Hultberg (M), Jan-Olof Larsson (S), Sara Karlsson (S), Roger Tiefensee (C), Pyy Niemi (S), Åsa Coenraads (M), Helena Leander (MP), Josef Fransson (SD), Jens Holm (V), Nina Lundström (FP), Otto von Arnold (KD) och Tomas Avenborg (M).

Avvikande meningar

1. Ansvarsfördelningen för biologisk mångfald och vattenkraft (S)

Matilda Ernkrans (S), Johan Löfstrand (S), Helén Pettersson i Umeå (S), Jan-Olof Larsson (S), Sara Karlsson (S) och Pyy Niemi (S) anför:

Vi anser att myndigheternas arbete och insatser i frågor om biologisk mångfald i rinnande vattendrag bör samordnas. Det är mycket viktigt att öka samordningen och samverkan i dessa frågor. Bakgrunden är att ansvaret för frågor om vatten och biologisk mångfald berör flera riksdagsutskott och finns på flera departement och myndigheter.

Det vi har anfört med anledning av motion C1 yrkande 2 bör ges regeringen till känna.

2. Verksamhetsutövarens ansvar och insatser för biologisk mångfald (S, MP, V)

Matilda Ernkrans (S), Johan Löfstrand (S), Helén Pettersson i Umeå (S), Jan-Olof Larsson (S), Sara Karlsson (S), Pyy Niemi (S), Helena Leander (MP) och Jens Holm (V) anför:

I dag betalar kraftbolagen en bygdeavgift och en fiskeavgift. Den senare används för fiskefrämjande åtgärder i de berörda vattenområdena genom att man bevarar och återskapar den biologiska mångfalden i vattendragen. Bidrag för dessa åtgärder betalas ut efter ansökan. Bygdeavgiften används till att minska skador i närområdet och till allmänna ändamål för den bygd som berörs av verksamheten. Kraftbolagen finansierar också kompensationsåtgärder avseende fisk i enlighet med krav som ställs i olika tillstånd. Vi menar att kraftbolagen trots detta i dag i stort sett saknar motivation för att arbeta med att återställa och förstärka den biologiska mångfalden. Det finns i dag behov av fortsatta och förstärkta insatser från verksamhetsutövarna för att bevara och återskapa den biologiska mångfalden i vattendragen. Vi anser att det behövs en analys om fiskeavgifterna ska kunna användas på annat sätt än vad som angetts i vattendomenarna.

Det vi har anfört med anledning av motion C1 yrkande 1 bör ges regeringen till känna.

3. Arbetet med biologisk mångfald utifrån miljöbalken och andra regler (S, MP, V)

Matilda Ernkrans (S), Johan Löfstrand (S), Helén Pettersson i Umeå (S), Jan-Olof Larsson (S), Sara Karlsson (S), Pyry Niemi (S), Helena Leander (MP) och Jens Holm (V) anför:

Vi anser att regeringen skyndsamt bör återkomma till riksdagen med förslag till ett ändamålsenligt regelverk för vattenverksamhet för att modernisera föråldrade tillstånd för sådan verksamhet. Vi hänvisar till miljö- och jordbruksutskottets rapport Biologisk mångfald i rinnande vatten och vattenkraft – En uppföljning (2011/12:RFR1) och de rekommendationer som tas upp om vattendomar och restaurering av vattendrag. Vi förväntar oss att regeringen skyndsamt tar tag i dessa rekommendationer.

Vi anser exempelvis att miljöbalken bör gälla vid ombyggnad eller tillbyggnad av vattenkraftverk. Regeringen skriver i sin skrivelse (skr. 2010/11:163) att vattenverksamhet ska bedrivas enligt tillstånd som prövas enligt miljöbalkens hänsynsregler och leva upp till EU-rättens krav. Men regeringen redovisar inte i skrivelsen hur den ämnar gå vidare för att lösa problemet, vilket vi uppfattar som otillfredsställande.

Det vi har anfört med anledning av motion C1 yrkande 4, C2 yrkande 2, MJ382 (S) yrkande 40 och MJ282 yrkande 10 i denna del bör ges regeringen till känna.

4. Fiskvägar och restaurering av vattendrag (S, MP, V)

Matilda Ernkrans (S), Johan Löfstrand (S), Helén Pettersson i Umeå (S), Jan-Olof Larsson (S), Sara Karlsson (S), Pyry Niemi (S), Helena Leander (MP) och Jens Holm (V) anför:

De företag som ansvarar för vattenreglering bör åläggas att anlägga fiskvandringvägar för att bevara eller återställa den biologiska mångfalden. Kraftbolagen saknar i dag i stort sett motivation för att arbeta med att återställa och förstärka den biologiska mångfalden. Samtidigt finns det behov av fortsatta och förstärkta insatser från verksamhetsutövarna för att bevara och återskapa den biologiska mångfalden i vattendragen. Regeringen bör särskilt pröva möjligheten att införa ett generellt krav på fungerande omlöp för upp- och nedströms vandring av fisk vid kraftverk och dammar.

Det vi har anfört med anledning av motion C1 (S) yrkande 5, C2 (MP) yrkande 3 och MJ282 (V) yrkande 10 i denna del bör ges regeringen till känna.

5. Uppföljning (S)

Matilda Ernkrans (S), Johan Löfstrand (S), Helén Pettersson i Umeå (S), Jan-Olof Larsson (S), Sara Karlsson (S) och Pyry Niemi (S) anför:

Det finns i dag ingen helhetsbild av vilka resultat som statens insatser för biologisk mångfald i rinnande vatten har och vilka mål som har nåtts. En uppskattning är att över hälften av de mest skyddsvärda vattendragen som

skulle ha restaurerats inom ramen för riksdagens miljömål återstår att åtgärda. Vi anser därför att uppföljningen av insatser för restaurering av vattendrag och fiskevård måste bli bättre.

Det vi har anfört med anledning av motion C1 yrkande 3 bör ges regeringen till känna.